Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia: BRAŞOVŬ, piaţa mare, Tîrgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ: Braşovŭ, piaţa mare, Tîrgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care dí.
Abonamente pentru Austro-Ungaria. Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate: Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr. N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ: la administraţiune, piaţa mare, Tîrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 108. Braşovŭ, Marţĭ-Mercurĭ, 19 (31) Mai 1893.

Braşovŭ, 18 Mai v.

Rĕspunsulŭ monarchului către delegaţiunĭ a fostŭ de astă-dată fórte reservatŭ. Probabilŭ, că pentru a evita susceptibilităţile Rusiei, în acestŭ rĕspunsŭ nu se face amintire nicĭ măcarŭ printr'unŭ cuvêntŭ, despre raporturile actuale din Peninsula-balcanică; nu se amintesce nicĭ despre Serbia, unde a întrevenitŭ crisă de statŭ; nicĭ despre Bulgaria, unde căsĕtoria principelui Ferdinand, mai alesŭ însĕ revisuirea constituţiei a atrasŭ atenţiunea puterilorŭ vecine; ba, ce e mai multŭ, nicĭ despre tripla alianţă Maiestatea Sa n'a făcutŭ amintire.

Tótă vorbirea monarchului culminéză de-o parte în accentuarea raporturilorŭ „neschimbate" şi „amicale" cu tóte puterile europene, ér de alta în stricta necesitate de-a se continua înarmările. Aceste două contraste ilustréză în de-ajunsŭ nesiguranţa situaţiunei „pacĭnice" şi „liniştite", în care ne găsimŭ cu puterile streine.

Şi Napoleonŭ III, în ajunulŭ isbucnireirĕsboiuluifranco-teutonŭ, declarase sĕrbătoresce, că situaţiunea europénă e câtŭ sĕ póte de pacĭnică; n'au trecutŭ însĕ mai multŭ ca două sĕptĕmânĭ şi rĕsboiulŭ a isbucnitŭ.

Étă ce plătescŭ asigurările de pace, ce dilnicŭ li-se dau poporĕlorŭ din partea domnitorilorŭ lorŭ, pe câtŭ timpŭ de altă parte preparativele de rĕsboiu continuă în tóte statele europene în dimensiunĭ totŭ mai marĭ şi mai nesuportabile pentru popórĕ.

Orĭ câtŭ de multŭ s'ar silì aşa déră domnitorii statelorŭ europene sĕ liniştéscă pe supuşii lorŭ prin asigurărĭ de pace, în actualele împrejurărĭ o liniştire a lorŭ e imposibilă. Imposibilă este în specialŭ pentru locuitorii monarchiei nóstre, pe carĭ aceste asigurărĭ de pace îi costă o nouă sporire a bugetului militarŭ cu cincĭ milióne florinĭ.

Şi tóte arŭ mai trece, cum amarulŭ lorŭ arŭ trece, décă în urma atâtorŭ jertfe, li-s'ar da popórelorŭ acestei monarchii celŭ puţinŭ liniştea interióră, de-a trăì în pace unele cu altele, de-a se întărì, de-a lucra şi de-a se desvolta fiă-care în ticnă şi independentŭ.

Din nenorocire însĕ, tocmai acéstă pace interióră la noi lipsesce cu desĕvêrşire. Dincóce de Laita Maghiarii, dincolo Germanii, prin tendinţele lorŭ de absolută suprematisare şi desnaţionalisare au provocatŭ între popórele monarchiei dualiste unŭ nesfîrşitŭ rĕsboiu, ale căruia consecenţe triste şi păgubitóre pentru monarchiă, anevoiă credemŭ sĕ se pótă paralisa vre odată prin înarmărĭ militare.

Décă e vorba de asigurărĭ de pace, atuncĭ neasĕmĕnatŭ mai mare şi mai temeinică bucuriă s'ar fi făcutŭ majorităţii locuitorilorŭ monarchiei nóstre, când li-s'ar fi datŭ mai întâiu asigurările unei desvoltărĭ pacĭnice şi liniştite a raporturilorŭ interióre dintre naţionalităţĭ căcĭ acésta forméză adevĕratele base ale consolidărei unui statŭ şi dela acésta depinde în prima liniă şi viitorulŭ monarchiei.

Ce folosesce majorităţii popórelorŭ asuprite din monarchia nóstră asigurările de pace, pe câtŭ timpŭ ele aicĭ acasă, în patria lorŭ, se găsescŭ într'unŭ nesfêrşitŭ şi desperatŭ rĕsboiu de rassă? Ce folosescŭ continuele înarmărĭ militare, pe câtŭ timpŭ sbuciumările şi luptele interióre depărtéză totŭ mai multŭ ţinta unei adevĕrate întărirĭ şi consolidărĭ a statului?

Din consideraţiile indicate aci, orĭ câtŭ de multe arŭ fi asigurările de pace, ce ni-s'ar da, pe câtŭ timpŭ înlăuntru continuă rĕsboiulŭ de esterminare între popóre, asemenĭ asigurărĭ pentru noi suntŭ de puţină valóre practică.

---

## CRONICA POLITICA.

— 18 (30) Maiu.

Dr. Milos Stefanovicĭ, aprigŭ luptătorŭ alŭ Slovacilorŭ, a trimisŭ ministrului de interne Hieronymi **o adressă**, în care protestéză în contra oprirei mai multorŭ **adunărĭ slovace**. In acéstă adresă se presentă ca o imposibilitate psichologică tendinţa de a maghiarisa 2 şi jumĕtate milióne Slovacĭ. „E o utopiă a desnaţionalisa pe Românĭ, Rutenĭ şi Sêrbĭ. Décă ministrulŭ nu crede, atuncĭ sĕ întrebe pe Mocsary, pe Nicolau Bartha şi pe Kossuth. Aceea ce dicŭ Românii în *Replica* lorŭ, că mai bine Ruşĭ decâtŭ Maghiarĭ, este şi pentru noi unŭ lucru naturalŭ, căcĭ voimŭ de o mie de orĭ mai bine sĕ devenimŭ Ruşĭ, decâtŭ Maghiarĭ, şi Vĕ asigurŭ, că Slovacii doriscŭ sĕ fiă mai bine Zulucafri, decâtŭ Maghiarĭ. Nu vĕ încredeţĭ în Kosztenszky şi consortes, ci pe propria-vĕ judecată... Nu ne tememŭ despre aceea ce va eşi din confusiunea babilonică..."

*

Din Petersburg se anunţă, că acolo s'a ţinutŭ la 22 Maiu n. **jubileulŭ** de 25 de anĭ alŭ **Reuniunei slave de binefacere.** Séra a fostŭ o adunare festivă unde contele *Ignatiev*. preşedintele Reuniunei, a ţinutŭ unŭ discursŭ în care a disŭ următórele: „Noi suntemŭ urmaşii acelora, pe carĭ de comunŭ îi numiau *slavofili*, dér carĭ au desvoltatŭ numai idei şi dorinţe rusescĭ. Se înşélă cei ce credŭ, că noi am voi sĕ ne isolămŭ de cultura apuséuă şi că am fi contrarii acesteia. Nu înţelegŭ de ce ni-se împută, că purtămŭ grije coreligionarilorŭ şi fraţilorŭ noştri de aceeaşĭ limbă? De ce ni se împută de pĕcatŭ, décă noi Ruşii ne numimŭ Slavĭ şi *vremŭ sĕ ne unimŭ cu fraţii noştri de rassă şi de limbă?* Noi nu ne ingerămŭ în politica esternă, nu ne amestecămŭ în daraverile ei. Ea este încredinţată guvernului nostru, care pe basa absolutismului representă întru tóte pe naţiunea nóstră". In continuarea discursului sĕu, Ignatiev făcŭ amintire şi de Maghiarĭ, carĭ, dise elŭ, suntŭ duşmanĭ de mórte ai Slavilorŭ pe carĭ îi asuprescŭ în totŭ chipulŭ. In fine oratorulŭ dise, că scopulŭ de căpeteniă alŭ Reuniunei suntŭ binefacerile. Ea îşĭ dă mereu silinţa sĕ ţină legăturĭ neîntrerupte cu fraţii Slavĭ şi sĕ promoveze iubirea frăţéscă între Slavii de aceeaşĭ rassă.

*

Pressa vienesă se ocupă cu **incidentulŭ** din şedinţa primă a **delegaţiunei austriace.** „Neue fr. Presse" dice, că Cehii tinerĭ îşĭ vorŭ pune martiriulŭ unei partide proscrise pe nedreptŭ şi din acesta vorŭ făurì unŭ motivŭ de indignare, care le va asigura anticipative absoluţiunea alegĕtorilorŭ lorŭ pentru orĭ-ce felŭ de escesŭ parlamentarŭ. „Deutsche Ztg." se încércă sĕ justifice procederea lui Dr. Plener dicêndŭ, că eschiderea delegaţilorŭ Cehĭ tinerĭ nu a corespunsŭ numai vederilorŭ sale personale, deórece maioritatea delegaţiunilorŭ aparţine părţii drepte a ambelorŭ camere ale parlamentului şi aceste au în mână alegerea comisiunilorŭ. „Deutsche Volksblatt" critică vehementŭ vorbirea lui Dr. Plener, dicêndŭ, că acţiunea fină a acestuia se va termina într'o mare prostiă. Prin acéstă eschidere nu se va puté ajunge la nimicŭ. Crede d. Plener şi soţii sĕi, că prin acésta vorŭ pune zăgazurĭ mişcărei Cehilorŭ tinerĭ şi-i va lua acesteia caracterulŭ escesivŭ? A fostŭ o mare greşélă mĕsura neparlamentară de a eschide pe Cehii tinerĭ din comisiune. Dér volnicia a întratŭ în carnea şi sângele liberalilorŭ, căcĭ aceştia când intră în viéţa parlamentară, aducŭ cu ei volnicia şi terorismŭ. Cu procederea lui Dr. Plener a întratŭ clica în delegaţiune. Dér va veni timpulŭ când partidele parmentare asuprite acum, îşĭ vorŭ câştiga dreptulŭ lorŭ.... Totŭ cam în acelaşĭ sensŭ se esprimă şi „Vaterland", „Wie-

---

FOELETONULU „GAZ TRANS."

## Zola către tinerime.

O vorbire ţinută la Reuniunea studenţilorŭ francesi în diua de Rosalii.

(Fine.)

Astădĭ audimŭ pe fiăcare pasŭ acéstă văierare desperată după fericire. Pe mine mĕ pĕtrunde grozavŭ glasulŭ acesta. Şi băgaţĭ numai de sémă, că acéstă plângere se aude în tóte pĕrţile în amesteculŭ sgomotosŭ alŭ sciinţelorŭ progresiste. Destulŭ a fostŭ din adevĕrŭ, daţi-ne chimere! Numai aşa vomŭ avé linişte, décă visămŭ despre ce nu este, décă ne cufundămŭ în necunoscutŭ. Numai acolo se deschidŭ florile misteriόse, alŭ cărorŭ mirosŭ adórme durerile nóstre. Musica şi-a datŭ alŭ sĕu, literatura se nisuesce a mulţumi setea modei.

Mai înainte am vorbitŭ despre esposiţia de tablourĭ. Acolo strălucescŭ tóte florile vechilorŭ ferestri colorate: virginele svelte, fantomele, ce aparŭ din umbră, figurile sarbede ale pictorilorŭ primitivĭ. Acésta este reacţiunea împotriva naturalismului, despre care se dice, că a muritŭ, ba că l'au şi îngropatŭ. E sigurŭ, că acéstă mişcare esistă, căcĭ deja ea se arată în tóte manifestările gândirii şi trebue sĕ ne tragemŭ seriosŭ séma cu ea; e de lipsă sĕ o studiămŭ şi esplicămŭ, décă nu vremŭ a despera de viitorŭ.

După mine, domnilorŭ, care suntŭ unŭ vêjŭ positivistŭ, acésta nu este decâtŭ o fatală piedecă a progresului. Adecă nu póte fi tocmai vorbă de piedecă, căcĭ dóră bibliotecele, laboratoriile, auditoriile şi şcólele nóstre nu suntŭ încă despopulate. Mĕ încuragiază şi aceea, că încă nu s'a schimbatŭ nicĭ terenulŭ socialistŭ, care este totŭ acelŭ terenŭ democraticŭ, unde a crescutŭ seculŭ acesta. Ca sĕ pótă înflori o artă nouă, ca óre-care credinţă nouă sĕ pótă schimba direcţia omenirei, ar fi lipsă de nou terenŭ, în care acéstă credinţă sĕ prindă rădĕcinĭ şi sĕ créscă; findcă fără terenŭ nou, nu póte fi societate nouă. Credinţa nu invie; din religii vechĭ, nu se póte face, decâtŭ mytologii. Nicĭ véculŭ viitorŭ nu va fi altceva, decâtŭ consolidarea vécului nostru, în acea mişcare democratică şi sciinţifică, ce ni-a răpitŭ pe noi şi ne ţine pururea legaţĭ de ea. Concedŭ, că orisonulŭ literaturei a fostŭ strîmtŭ. Eu deja am regretatŭ, că am devenitŭ revoluţionarŭ, voindŭ ca şi arta sĕ se alipéscă de adevĕrurile constatate.

Intre adevĕrurile aflate pe calea sciinţei, şi între acele, carĭ se vorŭ scóte din necunoscutŭ, este o meşdiă nehotărîtă: meşdia îndoelii şi a cercetării, care, după mine, totŭ aşa de multŭ aparţine literaturei, ca şi sciinţei. Pe calea acésta putemŭ umbla noi, esplicândŭ după propriulŭ nostru geniu influinţa puterilorŭ necunoscute. Idealulŭ încă, nu este altceva, decâtŭ unŭ ce neesplicabilŭ între puterile necunoscute ale acestei lumĭ marĭ. Şi décă ne este iertatŭ a afla problemele, carĭ ne esplică necunoscutulŭ, iertatŭ ne este óre a trage la îndoélă legile descoperite, ca sĕ punemŭ altele în loculŭ lorŭ, orĭ chiar sĕ negămŭ cele esistente? Este lucru sigurŭ, că în mĕsura, în care progreséză sciinţa, în aceea regreséză idealulŭ, şi aşa credŭ, că singurulŭ înţelesŭ, singura bucuriă a vieţii este cucerirea încétă, chiar şi atuncĭ, când avemŭ acele asigurărĭ regretabile, că nicĭ odată nu vomŭ sci totŭ.

In dilele nóstre turburate s'au ivitŭ păstori sufletescĭ, carĭ sfătuescŭ cu multă căldură tinerimii, *sĕ crédă.* Tendinţa lorŭ este frumósă, dér rĕulŭ e, că după profetŭ se schimbă şi credinţa. Suntŭ multe felurĭ de credinţe, dér în ochii mei nicĭ una nu este destulŭ de limpede, nicĭ una destulŭ de hotărîtă. Vĕ îndémnă sĕ credeţĭ, dér nu Vĕ spunŭ, că în ce sĕ credeţĭ? D-Vóstră dér, trebue sĕ credeţĭ, findcă a crede, este fericire; şi veţĭ crede mai vîrtosŭ, pentruca sĕ învĕţaţĭ a crede. Sfatulŭ nu e rĕu: într'adevĕrŭ e mare fericire, când omulŭ se póte linişti în siguranţa orĭ cărei credinţe.

Sfîrşescŭ, recomandându-vĕ şi eu o credinţă: credinţa în muncă! Munciţĭ tinerilorŭ! Sciu, că unŭ astfelŭ de sfatŭ se pare banalŭ, dér mĕ rogŭ sĕ cumpăniţĭ ceea ce spunŭ. Eu nicĭ odată n'am fostŭ nimicŭ altceva, decâtŭ muncitorŭ. Dér şi fericirea întregei mele vieţĭ mi-a dat'o numai munca. Am începutŭ cu amarŭ, am cunoscutŭ miseria şi desperarea. Mai târdiu am trăitŭ în mijloculŭ luptelorŭ şi acolo trăescŭ şi acum, acolo